

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 140.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hišnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 18. decembra 1939

Cena posamezni številki din 1.50

Poziv za sklicanje gospodarskega kongresa

»Jugoslav. Kurir« je objavil poziv, da se skliče kongres gospodarskih ljudi iz vse države. Potrebo kongresa utemeljuje takole:

Dva glavna pogoja za varnost države sta: opremljena vojska in organizirano gospodarstvo. Vse države so zato tudi posvetile svojo glavno pažnjo vojni obrambi in narodnemu gospodarstvu. Veliko držav je sestavilo celo svoje gospodarske načrte, ki se tudi izvajajo s sodelovanjem gospodarskih ljudi. Teoretiki so pri tem potisnjeni v ozadje, ker ni danes časa za teorije, temveč samo za delo. Dočim pa je bila v drugih državah enotnost v gospodarskem delu dosežena, je pri nas gospodarstvo čisto razbito. Potrebni kontakt med gospodarskimi ljudmi iz vse države pada, zato pa tudi sodelovanje vlade z gospodarskimi ljudmi ne daje onih rezultatov, kakor bi bilo želeli. Dolžnost gospodarskih ljudi je, da so bolj aktivni ter da zlasti sedaj, ko se preureja država, pokažejo svojo enotnost. Brez gospodarske enotnosti ni narodnega blagostanja, brez tega pa tudi ni varnosti. Gospodarski ljudje brez ozira na njih politična naziranja to že čutijo, in sicer v Zagrebu prav tako kot v Beogradu in Ljubljani. Zato je potrebno zlasti še z ozirom na nova velika bremena, ki se pripravljajo gospodarstvu, da gospodarski ljudje skličejo velik vsedrjavni kongres, ki naj bo manifestacija kompaktnosti vsega našega gospodarstva.

Tudi mi mislimo, da bi bilo sklicanje vsedrjavnega gospodarskega kongresa sedaj nujno potrebno. Ko se čujejo zahteve o monopolizaciji posameznih panog izvozne trgovine, ko se pripravljajo davčna reforma, ko je delavnost naše industrije v nevarnosti zaradi pomanjkanja surovin, ko se zahtevajo od gospodarstva največji napori in največje žrtve, je nujno potrebno, da izpregovori tudi gospodarstvo svojo besedo.

A ne samo povedati morajo gospodarski ljudje svoje mnenje, temveč tudi manifestirati svojo moč in svojo pomembnost za državo. Manifestanten gospodarski kongres je potreben, da se bodo v polni meri tudi pri notranji ureditvi države upoštevale potrebe našega gospodarstva in da ne bodo samo politiki odločali o vseh vprašanjih. Posebno važno je to sedaj, ko se napovedujejo nove volitve in ko so politični ljudje mnogo bolj občutljivi za razpoloženje širokih množic volivcev kakor pa za potrebe gospodarstva. Vidimo tudi še, da se že mnogo preveč pojavlja demagogija, ki še nikdar ni bila gospodarstvu v korist.

Vsederjavni kongres bi bil zato potreben, zelo potreben. Da pa bo tudi učinkovit, je treba, da bi bil tudi dobro pripravljen. Predvsem bi moral biti dosežen sporazum med vsemi vodilnimi gospodarskimi ljudmi vseh pokrajin o glavnih gospodarskih vprašanjih, ki so danes na dnevnem redu. Le na ta način bi bilo mogoče, da bi gospodarski ljudje pri vsej odločnosti obrambe interesov svojih pokrajin in svojih gospodarskih panog mogli vendarle podati gospodarski program, ki bi bil izvedljiv, ker bi pomenil pravilno rezultan-

to vseh gospodarskih sil v državi. Zato bi bilo nujno, da bi takoj oživel kontakt med posameznimi gospodarskimi ljudmi, zlasti pa kontakt med organizacijami gospodarskih stanov. Le v tem primeru

moremo upati, da bi se gospodarski kongres sploh mogel izvesti.

Tudi v interesu vlade bi bilo, da bi se sklical gospodarski kongres, ker bi že ta dal dobro utemeljeno oporo za izvajanje njene

gospodarske politike in ji tudi olajšal stališče, da bi z večjo avtoriteto mogla odkloniti razne demagoške zahteve, ki presegajo finančno moč države zlasti v današnjih časih.

viru prometa blaga, ne pa pri njegovem izlivu. Zato je maksimiranje cen v nadrobni trgovini najmanj učinkovito, ker se cene na izviru menjajo skoraj vsak dan. Poleg tega je prepuščen v nadrobni trgovini spekulaciji že po naravi stvari najožji teren. Prodajalec na drobno je navadno tako velik, da je med njimi konkurenca kar najbolj ostra. Poleg tega ti večinoma revni ljudje pri še tako visokih cenah tako malo zaslužijo, da imajo komaj za golo življenje. O superprofitih tu ne more biti niti govora. Namesto pri njih, se morajo ti iskati tam, kjer so mogoči in kjer se vsekakor tudi dosežejo.

Pri tem pa je treba zelo energično, hkrati pa tudi strokovnjaško in previdno postopati, ker je zasebni sektor v našem narodnem gospodarstvu usodne važnosti. Zasebna iniciativa ima svoje zakone, ki se ne smejo prezreti, če se noče omajati vsega gospodarskega življenja, s tem pa tudi oskrbe prebivalstva s potrebnimi predmeti. Normalna oskrba prebivalstva je eden najbolj bistvenih pogojev mira in reda v državi.

Seja beograjske industrijske zbornice

je bila v četrtek v Beogradu pod predsedstvom Vlade Ilića. Glavni tajnik dr. Popović je predložil obširno poročilo k vsem točkam dnevnega reda in v svojem poročilu poudaril:

Bencin se uporablja kot surovina v zelo mnogih industrijah. Zato omejitev bencina ne bi smela veljati za njegovo industrijsko uporabo niti za mazila, ki so potrebna industriji.

Surove kože. Poleg težkoč pri nabavi surovin v tujini so nastale sedaj še težkoče doma. To velja za kože, katerih cene zaradi pomanjkanja kože v državi naglo rastejo. Prepovedati je treba izvoz surovih telečjih koz.

Protidraginjska uredba. Plenum je konstatiral, da se za industrijska podjetja ne bi smel uvesti sistem preventivne odobritve cen, zlasti ne za rok 15 dni. Dogodki se danes razvijajo mnogo hitreje ter morajo zato imeti industrije več svobode pri določanju cen. Pri takšnih pogojih kontrole cen in nelojalne konkurence bi se dogajalo, da bi morala podjetja ustaviti obratovanje, da čakajo na odločitve glede cen. Oblasti, ki bi se dala vrhovnemu komisariju za določevanje cen, je prevelika, zlasti ker ne bi bila proti njegovim odlokom mogoča nobena pritožba. Zbornica bo zahtevala, da se za industrijske predmete ne uvede preventivna odobritev cen. Kontrola naj opravlja ministrstvo za trg in industrijo, ki najbolj pozna proceduro proizvodnje.

Stavke. Plenum je konstatiral, da se pri stavkah ne spoštujejo vedno zakonska določila ter da se dogajajo dostikrat nasilja. Oblasti naj postopajo bolj energično. Glede zvišanja mezd je plenum mnenja, da se vodi natančna statistika o podražitvi živil, ker bo enkrat zvišane mezde težko znižati tudi po poenitvi živil.

Tudi male trgovce treba oprostiti plačevanja davkov

Te dni so poročali listi, da pripravlja vlada davčno reformo, po kateri bodo revni kmetovalci in revni obrtniki oproščeni davčne dolžnosti. Tej davčni oprostitvi res ni mogoče ugovarjati, ker je utemeljena in tudi socialno pravična. Od revežev res ni treba pobirati direktnih davkov, saj plačajo indirektnih davkov itak več, kakor pa bi jih po svojih dohodkih smeli. Pa tudi državna blagajna zaradi te oprostitve ne bo dosti trpela, ker niti najbolj vestne davčne uprave niso mogle od revežev iztisniti znatnejše vsote. Poleg tega pa si bo davčna uprava prihranila tudi mnogo izdatkov, ki jih je zahtevalo pobiranje davkov od teh najmanjših davkoplačevalcev.

Nekaj pa je treba tej reformi le očitati, da je namreč zelo pomanjkljiva, ker se prav nič ne ozira na male trgovce. Položaj najmanjših trgovcev, zlasti sejmarjev, branjevcov itd. ni prav nič boljši ko pa položaj revnih kmetovalcev ali obrtnikov. Dostikrat je celo položaj malih kmetovalcev mnogo ugodnejši kakor pa je položaj malih trgovcev. Vsak, kdor je količ-kaj objektiven, mora to brez vsega priznati.

V današnjih časih pa je položaj

malega trgovca skoraj vedno mnogo neugodnejši ko položaj kmetovalca. Ta ima stanovanje vedno zagotovljeno, poleg tudi za silo prehrane, dočim si mora mali trgovec vse to šele zaslužiti. Ali kako si naj to zasluži v današnjih časih, ko je postala zanj nabava blaga silno težavna in dostikrat celo nemogoča?

Zelo značilno za naše razmere je, da odločujoči činitelji vedno vidijo težavni položaj malega kmetovalca, nikdar pa ne vidijo mnogo bolj težavnega položaja malega trgovca. Zato je kmetovalec vedno deležen novih in novih ugodnosti, mali trgovec pa nobenih, navadno pa se mu nalagajo še nova bremena. Tako je dobil kmet zaščito, mali trgovec pa je po tej zaščiti bil udarjen.

Ta dvojna miselnost dokazuje, da pri nas prevladujejo še vedno politični oziri nad vsemi drugimi. Ozir do kmetovskih volivnih krogov je močnejši nad vsemi drugimi oziri in je celo tako močan, da se dela drugim stanovom direktna krivica, samo da je »zasluga« za kmetški stan tem vidnejša.

Zaradi tega se rešujejo pri nas vsa vprašanja le enostransko, eno-

stranske rešitve pa so nujno slabe. In če bo enostranska tudi nova davčna reforma, bo tudi ta slaba. Davčna dolžnost vseh državljanov mora biti enaka in če ni to načelo v davčnih predpisih izvedeno z vso doslednostjo, potem je nemogoča vsaka davčna morala. Kjer pa ni davčne morale, tam padejo tudi dohodki davkarije.

Ne more se pa govoriti o davčni enakosti, kadar se dovoljuje revnim davkoplačevalcem davčna prostost zato, ker pripadajo določenemu stanu. Edino pravilno je, da je te davčne prostosti deležen vsak, kdor je reven. Določiti je zato treba eksistenčni minimum, ki je davka prost in ki velja za slehernega davkoplačevalca, pa naj pripada temu ali onemu stanu. Vendar ne gre, da mora plačati najbednejši delavec uslužbenki davek, bolje situirani kmetovalec pa bi bil davka prost.

Zato ponavljamo: Če se da davčna prostost revnemu kmetu in revnemu obrtniku, se mora ta dati tudi revnemu trgovcu — ali pa je prekršeno osnovno načelo vsake urejene države, da je namreč davčna dolžnost vseh državljanov enaka.

Beograjska trgovinska zbornica

o naši gospodarski politiki

V petek je zaključil svet beograjske zbornice svoje zasedanje. Pred prehodom na dnevni red je predsednik Stanojević govoril o naši notranji politiki ter zlasti o govoru, ki ga je imel dr. Maček na večerji srbskega patriarha. Na koncu svojega govora je dejal predsednik Stanojević: Takšno stališče bratov Hrvatov je za nas dokaz, da moremo s polno vere in optimizma gledati v bodočnost. Težki dnevi so vsekakor še pred nami. Ker pa moremo verjeti v slovo Srbov in Hrvatov, smo tudi prepričani, da bo mogoče premagati vse težave. Zato se tudi gospodarski ljudje pridružujemo odobravanju, s katerim je vsa javnost sprejela besede dr. Mačka. S ploskanjem je sprejel zbornični svet te besede. Nato je bil sprejet pravilnik o dolžnostih in pravicah nameščencev zbornice ter pravilnik o pokojninskem fondu zborničnih nameščencev. Nato je sprejel zbornični svet naslednjo resolucijo:

Vojna je povzročila večje ali manjše motnje v gospodarskem življenju vsega sveta, pa tudi pri nas. Država ne more ostati indiferentna proti tem pojavom. Mora podvzeti korake, da te neugodnosti ublaži ter čim bolj zmanjša.

V usodnih dneh pa je treba posebno varovati naše gospodarstvo, zlasti pa postopati proti njemu strokovno, ne ga pa izstavljal raznim eksperimentom. Gospodarsko življenje je zelo komplicirano in

občutljivo ter se razvija po svojih naravnih zakonih, ki se morajo dobro poznati in spoštovati.

Ko tako presojava gospodarsko življenje in njegove probleme, moramo z obžalovanjem in s skrbjo konstatirati, da se v naši državi v zadnjih letih gospodarska politika ni vodila po teh načelih. V tem oziru je treba te dni poudariti zlasti dvojne naše vprašanje: kreditno vprašanje in vprašanje zatiranja draginje.

Čuvanje javnega in zasebnega kredita v tako nenormalnih razmerah je ena najbolj nujnih dolžnosti države in družbe. Državni interesi to imperativno zahtevajo, ker more tudi pri nas postati notranje posojilo glavno sredstvo za finansiranje države.

Že danes pa je zasebni kredit v naši državi občutno omajan. Zaradi tega se prej storjene napake ne smejo več ponavljati. Zlasti pa se ne sme vprašanje kmetovskih dolgov vedno znova postavljati in na sedanji način obravnavati. Nasprotno je treba naše zasebno denarništvo in zasebni kredit čim hitreje ozdraviti od težkih posledic zadnje likvidacije kmetovskih dolgov.

Vprašanje zatiranja draginje

je ravno tako zelo komplicirano vprašanje. Mnogoštevilni so vzroki draginje. Pri nas pa se omejuje to vprašanje skoraj samo na maksimiranje cen in na zatiranje

nedovoljene spekulacije. Zavedno ali nezavedno se s tem kažejo gospodarski ljudje v luči, kakor da bi bili oni edini ali vsaj glavni krivci draginje. Ker so dosedaj morali odgovarjati po uredbi o zatiranju draginje in brezvestne spekulacije v glavnem samo trgovci, in sicer mali trgovci, pada na njih ves odij. Zato je nastalo protinjim največje nerazpoloženje, in sicer tako pri potrošniških množicah kakor tudi pri pristojnih oblastih.

Iskrena volja, da se zatre draginja, pa zahteva čisto drugačne ukrepe. Predvsem je potrebno zagotoviti čim večje količine blaga v državi, ker sicer se more lepega dne dogoditi, da bomo sicer imeli vse predpise o zatiranju draginje in brezvestne spekulacije, da pa bomo ostali — brez blaga. Nato je treba odpraviti ali vsaj ublažiti objektivne vzroke draginje, med katere spadajo tudi pretirane davščine, ki bremene blaga, ter neugoden transport. Nazadnje pride šele borba proti brezvestni spekulaciji.

Ta borba proti brezvestni spekulaciji pa se mora začeti pri iz-

Inserirajte v novoletno številko „Trgovskega lista“ ki izide v povečanem obsegu in povečani nakladi

Pošiljanje paketov v tujino

je pri nas že zavzel obseg, ki presega že vsako mejo dopustnosti. Ljudje pošiljajo pakete v tujino na vsako milo prošnjo iz tujine in tudi na prošnjo ljudi, ki niso nikdar hoteli nič slišati o našem narodu. Kar celi vagoni teh pošilk odhajajo vsak dan iz Jugoslavije. Samo iz Beograda odhaja vsak teden najmanj 5000 paketov, to je 25.000 kg blaga, za katerega ne dobimo večinoma niti pare denarja. Kaj smo res tako bogati, da bi smeli tako velikodušno obdarovati tujino? Na Madžarskem so prepovedali pošiljanje blaga v tujino v poštinih paketih, pa čeprav bi bili ti vredni le 20 din. Kar je prav za Madžare, bi moralo biti prav tudi za nas.

Radovedni smo pa, koliko so ti vneti pošiljatelji paketov darovali pri nas za razne socialne akcije, koliko bodo dali za božičnice naših ljudi? Pa še to bi bilo dobro zvedeti, koliko davkov plačujejo ljudje, ki tako navdušeno pošiljajo darove v tujino?

Bilo bi res dobro, če bi se temu zametavanju blaga napravil konec, ker je revežev tudi pri nas doma zadosti!

Pripravlja se uredba o kontroli cen

V ministrstvu za soc. politiko in ljudsko zdravje je zasedal dva dni odbor za zatiranje draginje in brezvestne špekulacije. Naloga odbora je, da predlaga ministrstvu ukrepe, ki naj preprečijo draginjo. Na zadnjem zasedanju je razpravljala odbor o osnutku uredbe o kontroli cen. Ta uredba je po mnenju odbora nujno potrebna, ker je konstatiral, da cene še nadalje naraščajo. Zaradi naraščajoče draginje so prišli v posebno težaven položaj revni sloji in vsi oni ljudje, ki imajo stalne dohodeke. Namen nove uredbe bi bil, da z vsemi sredstvi prepreči vsako špekulacijo, pa naj bi se ta pojavljala pri proizvajalcih ali posrednikih. Nova uredba bi bila dopolnitev sedanje protidraginjske uredbe. Odbor bo svoje delo dovršil v najkrajšem času in zato je pričakovati, da bo uredba o kontroli cen tudi v kratkem uveljavljena. Sejam odbora je prisostvoval tudi zastopnik bana Hrvatske.

Nove cene špirta

Finančni minister je ustregel zahtevi špirtistih proizvajalcev ter zvišal cene špirta takole:

špirit za pitje franko postaja kupca brez skupnega davka velja 12'80 (prej 9'20) din,

gorilni špirit 90% — 9'75 (prej 8'20),

gorilni špirit 96% — 11' — (prej 8'20),

surov špirit za proizvodnjo kisline 9' — (8'20),

rafiniran špirit za proizvodnjo kisline (9'50 (8'70) ,

surov špirit za industrijske namene 10' — (8'20),

špirit za okrepitev izvoznega vina 7'50 (6'25) in

špirit za proizvodnjo izvoznih predmetov 6'50 (prej 5'20) din za liter.

Nove cene so stopile 12. novembra v veljavo.

Industrialeci so utemeljili potrebo zvišanja cen ne le z zvišanjem delavskih mezd, temveč tudi s tem, da so bile cene špirta že celih 7 let nespremenjene, čeprav so se med tem zelo podražili proizvodi, ki so špirtni industriji potrebni. Tako se je pred sedmimi leti plačevala koruza po 55 — din, danes pa se plačuje po 125 din za 100 kg, kar pomeni 127% podražitev. Cena premoga se je zvišala za 25%, kemikalijam za čez 100%, državne, samoupravne in socialne davčine pa tudi za približno 20%. Zato je podražitev špirta utemeljena.

Naročajte »Trgovski list«!

Pospešujemo avtomobilizem

Škodljive posledice omejevanja avtomobilskega prometa

Izšla je uredba o omejitvi avtomobilskega prometa. Upoštevamo vse razloge, ki so privedli do te omejitve, vendar pa smatramo za potrebno, da tudi pri tej priliki opozorimo na nujno potrebo, da avtomobilizem pospešujemo, ne pa z raznimi omejitvami zaviramo. To opozorilo pa je potrebno tudi zato, ker si mnogi niti ne predstavljajo, kakšna škoda nastane, če se avtomobilski promet v preveliki meri omeji.

Pri nas pa je treba opozarjati na važnost avtomobilskega prometa še zato, ker se nekateri kar ne morejo rešiti predsodkov iz starih časov. Končno pa opozarjamo na potrebo pospeševanja avtomobilizma tudi zato, da bi sedaj uvedene omejitve veljale čim manj časa in da bi čim prej bil zopet mogoč neomejen avtomobilski promet.

Vzglede drugih držav

Potrebnost avtomobilskega prometa nam najbolj kaže vzgled drugih držav. Samo par vprašanj in bo ta potrebnost takoj jasna.

Zakaj so vse civilizirane države v zadnjih letih prav tekmovale v pospeševanju avtomobilskega prometa? Zakaj je na primer Nemčija, o kateri smo vedno slišali, da so ji manjkale surovine in celo živila, ker ni imela dovolj deviz, baš v zadnjih letih izdajala milijarde za povzdigo avtomobilizma, za gradnjo cest in za gradnjo takozvanega ljudskega voza, ko krije vendar samo mali del bencinske potrošnje z domačimi surovinami in je morala ogromne vsote deviz izdajati za bencin in olja, za asfalt na cestah ter za surovine za izdelovanje gume in jekla? Isto forsiranje avtomobilskega razmaha smo opazili v Italiji in Švici, da ne govorimo o Franciji in Angliji, v katerih je bil avtomobilski promet že od nekdaj na višku. Ali so bili gospodarstveniki teh držav tako zaslepljeni ali nesposobni, da so avtomobilizem forsirali, namesto da bi ga zatirali, kot se je to dogajalo pri nas na primer z obupnimi cestami, z visoko carino na avtomobile in z visoko trošarino na bencin?

Če je bil morda v zapadnih državah veliki razvoj avtomobilizma posledica splošnega blagostanja, pa moramo spregledati, da tišijo v pospeševanju avtomobilizma v Nemčiji in Italiji, t. j. v državah, ki so morale z vsem varčevati, gotovo posebni vzroki. Kje so torej ti vzroki?

V vsaki šoli že danes učijo, da tvorita trgovina in industrija, to je produkcija in izmenjava blaga ter tujski promet, v veliki meri dohodek ter blagostanje naroda.

Za povzdigo izmenjave blaga in povzdigo tujskega prometa služijo v prvi vrsti prometna sredstva. Prometna sredstva pa so tudi nosilci in širitelji civilizacije in kulture. Ker pa smo mi glede enega in drugega še mnogo zaostali za drugimi, bi bilo pričakovati, da bomo s pospeševanjem prometa vsaj skušali doseči isti napredek. To tem bolj, ker ni pri nas tako gostega železniškega omrežja kot v naprednejših državah in bi pričakovali, da se čim bolj pospeši razvoj avtomobilizma in bi vsaj ta moral biti na višku. Če pa pogledamo naše ceste in statistiko, vidimo, da smo tudi glede tega skoraj na zadnjem mestu v Evropi. Druge države, ki imajo že itak izpeljano železnico v vsak najmanjši kraj, so gradile krasne ceste, do čim smo mi pustili naše propadati. Pa ne samo to! Avtomobilisti smo morali plačevati visoke davke. Kdor pa je bil kljub vsem tem oviran toliko napreden in podjeten, da si je nabavil avto, temu

se naj sedaj še povsem prepovedo uporabljati njegovo vozilo?

Drugi morda še važnejši vzrok, radi katerega so druge države pospeševale avtomobilizem, medtem ko smo ga mi ovirali in ga skušamo povsem zatreti, je nujna potreba avtomobilov v vojni. Znano je, da so pariški avtomobili igrali odločilno vlogo v svetovni vojni. Tudi danes so vojskujoče se države mobilizirale večji del privatnih vozil.

Ali ni torej čas, da tudi mi storimo vse za čim večji razmah avtomobilizma?

Morda mi bo na to nekdo odgovoril, da se mi sploh ne mislimo in da se nam tudi ne bo treba boriti. Temu pa bi jaz odgovoril tole: »Ako se nam ni treba pripraviti za primer vojne, potem pa lahko razorožimo našo vojsko, s tem pa bi prihranili toliko na devizah in na bencinu, da bi ne bilo več nobenega pomanjkanja deviz in bi imeli bencina v izobilju.« Torej tudi v tem primeru zatiranje avtomobilizma ne bi imelo nobenega smisla.

Avtomobili se pokvarijo, če stoje

Kdor pa misli, da se lahko v potrebi, morda čez pol leta, zopet vzame avto iz garaže in z njim takoj vozi, se moti. Kajti akumulatorji bodo prazni in ako bi si jih dali vsi nabijati, bi to trajalo nekaj tednov. Bencinski rezervoarji v avtomobilih bodo medtem zarjavili in rja bo mašila šobe v vplinjaču. Pnevmatike bodo preležane in razpokane, ventili na gumah bodo puščali. Pa tudi šoferjev za primer potrebe ne bo, ker si bodo sedanji šoferji poiskali drugo zaposlitev in ne bo novega naraščaja. Mehanične delavnice bodo opuščene, trgovine z avtomobili in rezervnimi deli bodo propadle. Vsa trgovina z bencinom in avtooljem bo prenehala. Nikjer ne bo več mogoče dobiti bencina, niti cistern, rezervoarjev in sodov za prevoz in vskladiščenje bencina.

Ne bo pričakovanega deviznega prihranka

Če bi torej hoteli avtomobile uporabiti v vojaške svrhe, bi bila večina neuporabna in če bi hoteli avtomobilizem zopet spraviti vsaj do današnjega, sicer zelo skromnega razmaha, bi to trajalo zelo dolgo časa. In vse to hočemo tvegati, da bi štedili na devizah, ki jih je treba sedaj plačati za uvoz nafte. Pri tem pa merodajni činitelji najbrže ne upoštevajo, da bi bil prihranek na devizah radi prepovedi privatnega avtomobilskega prometa zelo majhen.

Nafta, ki jo plačujemo v devizah, vsebuje namreč samo okoli 25 do 30% bencina, medtem ko uporabljamo večino naftnih derivatov v povsem druge svrhe. Petrolej kot glavni derivat uporabljamo za itak skromno razsvetljavo našega podeželja, plinsko olje ter najrazličnejša mazilna olja pa za našo obrt in industrijo, ki brez teh naftnih derivatov sploh ne bi mogla obstojati. Važna pa je tudi uporaba ostalih naftnih proizvodov za kemične in kurilne svrhe v naši steklarski, železni in kovinski industriji, kjer bi se dalo nadomestiti edino s koksom, katerega pa danes sploh ni več mogoče dobiti v zadostnih količinah. Pa tudi ostanki po destilaciji nafte se povsem uporabljajo za izdelavo kolomaza in asfalta ter velike količine za umetna gnojila.

Potem moramo še vedeti, da odpade od teh 25—30% bencina, ki se nahajajo v nafti, še velik del v druge svrhe in sicer apotekarski bencin, avionski bencin, bencin za jamske svetilke, bencin za čišče-

nje, za raztapljanje, bencin za pogon stabilnih motorjev, lak-bencin za barvne industrije, bencin za izdelovanje čistilnih sredstev, paste za parkete, paste za čevlje itd. Od samega avto bencina pa se uporabljajo še velike količine za poštne avtomobile, avtobuse, motorne čolne, gasilske in rešilne avtomobile ter velike količine za redno vojsko.

Posebej pa je treba še pripomniti, da je našemu avto bencinu primešanih 20% alkohola, ki je povsem domači izdelek in ki se ne plačuje v devizah. Vprašanje je tudi, kaj bi k tej prepovedi prometa s privatnimi avtomobili reklo tovarne špirta, katerim je država zagotovila, da bo stalno predpisana uporaba alkohola kot 20% dodatek k bencinu za pogon avtomobilov. Špirtne tovarne so morale investirati težke milijone v naprave za ta dehidrirani alkohol, ki še dolgo ne bodo amortizirane in katere v primeru prepovedi prometa s privatnimi avtomobili ne bi mogle več obratovati.

Večina ostalega bencina kakor tudi bencina za avione se uporablja brez dodatka dehidrata. Nastane vprašanje, ali bo predelovanje nafte še sploh rentabilno, ako ne bo zadostne uporabe za bencin, ki ga vsebuje? V tem primeru pa bi se morali vsi ostali derivati, ki so naši obrti in industriji nujno potrebni, uvažati kot gotovi produkti in bi se zaradi tega zopet mnogo podražili, da sploh ne bi bilo nobenega prihranka. Ako bi naše rafinerije prenehale obratovati, bi bilo zopet veliko število uradnikov in delavcev brez kruha.

Iz tega je jasno razvidno, da bi prepoved prometa s privatnimi avtomobili na eni strani ogromno škodovala našemu napredku, na drugi strani pa bi se morda samo za kakih 15% znižala potrošnja na devizah, ki jih rabimo za uvoz surove nafte.

Ako upoštevamo, da se uvažata letno 150.000 ton surove nafte, kar predstavlja vrednost cca 5 milijonov dolarjev in ako odpade od te nafte samo kakih 15—20% bencina za pogon privatnih avtomobilov, potem takem bo ves prihranek na devizah s prepovedjo prometa s privatnimi avtomobili znašal samo 750.000 do 1.000.000 dolarjev na leto.

Kdor vse to premisli, mora priti do spoznanja, da je vsaka najmanjša omejitev avtomobilskega prometa ogromna škoda za državo, popolna prepoved privatnega avtomobilskega prometa pa bi povzročila nepopravljivo škodo v našem gospodarstvu in le neznatno znižala izdatke v devizah.

Politične vesti

Na seji fašistične in korporacijske zbornice je imel zunanji minister grof Ciano v soboto velik govor o italijanski zunanji politiki ter o mednarodnem položaju. Uvodoma je omenil Mussolinijeve besede iz 1. 1927, da bomo v 1. 1935. do 1940. na razpotju evropske zgodovine. Nastop kominterne v Španiji je dal Italiji pobudo, da je priskočila nacionalni španiji na pomoč. Tu se je tudi prvič našla na skupni liniji z Nemčijo, ki je enako podpirala nacionalno španijo. Protikomunistična tendenca Nemčije in Italije je zblížala še nadalje obe državi, kar je imelo za posledico, da je Italija vstopila v protikomunistični pakt.

Ciano je nato govoril o septembrski krizi in o monakovski konferenci, ki naj bi ustvarila podlago za ublažitev politične napetosti. Ker pa se je v demokratičnih državah smatral monakovski sporazum kot kapitulacija, je nastalo protimonakovsko gibanje in s tem je tudi uspeh konference propadel. V svojem nadaljnjem govoru je govoril Ciano o zasedbi Češke in

o aneksiji Albanije ter poudaril, da nista oba dogodka v nikaki vzročni zvezi. Albanijo je anektirala Italija, da je izpolnila željo albanskega naroda ter varovala svoje interese. Ta aneksija pa nikogar ne ogroža.

Nemško-poljska vojna se ni mogla preprečiti, ker je britansko-francosko jamstvo ohranilo Poljsko, da je bila nepopustljiva. Ko je bil sklenjen sovjetsko-nemški pakt, potem ko so se ponesečila prizadevanja Francije in Anglije, da skleneta zvezo s Sovjetsko Rusijo, je morala italijanska vlada proglasiti, da ne bo dala nikake vojaške pobude in da se ne bo vmešala v vojno, da s tem omeji vojno. Nemčija je to stališče Italije odobrila. Tudi Ciano je poudaril v svojem govoru, da zvezna pogodba med Italijo in Nemčijo še vedno velja.

Italija je danes strnjena, je nadaljeval Ciano. Italija je spoznala, da potrebuje še najmanj tri leta, da popolnoma izvede svoje vojaške priprave. Fašistična Italija ni dala nobene pobude in je tudi ne namerava dati za sklenitev miru. Ves svet pa je Italiji hvaležen, ker je s svojim stališčem preprečila, da bi se vojna razširila še na druge dežele.

Ciano je nato govoril o odnosajih Italije z balkanskimi državami. Glavno prizadevanje Italije je, da se ohrani mir v Podonavju in na Balkanu. Italijansko-jugoslovanski pakt o prijateljstvu izključuje vsako možnost konflikta med obema državama ter je jamstvo za iskren, trajen in ustvarjalen mir. Skupne meje z Grčijo nikakor ne morejo biti vzrok kakršnega koli konflikta. Nedavna izmenjava not med Grčijo in Italijo je pokazala, na kateri podlagi se bodo v bodoče razvijali odnosi obeh držav. Tudi odnos Italije do Bolgarske in Turčije so prijateljski. Skupni interes vseh teh držav je, da se ohrani mir v Podonavju in na Balkanu. Vsako stvar, ki more služiti temu cilju, pozdravlja Italija s simpatijami.

Svoj govor je zaključil grof Ciano z besedami, da je Italija pripravljena in odločena varovati svoje interese in svoje stališče velike države. To bo tudi dosegla, ker je ves narod discipliniran in ker se more zaupati genialnosti svojega voditelja. Mussolini je usoda Italije. Z velikim odobravanjem je zbornica sprejela Ciano govor.

Sovijski veleposlanik v Rimu Gorelikin je odpotoval z vsoto družino v Moskvo. Njegov nenaden odhod je povzročil številne komentarje, zlasti še, ker je komaj nastopil svoje mesto v Rimu.

V zvezi z izključitvijo Sovjetske Rusije iz Zveze narodov predlagajo nekateri francoski listi, da bi se odposlal Finski na pomoč poseben francosko - angleški ekspedicijski kor in da bi se ustanovila na Finskem nova fronta, kakor se je ustvarila v svetovni vojni na so-lunski fronti. Zaradi zime pa ni dosti verjetno, da bi se ta misel realizirala, pač pa bodo Finski najbrže poslana letala in drug vojni material.

Proti finski vojski prodirajo sovjetske čete v štirih smereh. Na jugu niso mogle doseči sovjetske čete nobenih uspehov in niso prodrle še niti do Mannerheimove črte. Tudi na odseku severno od Ladoškega jezera je odpor Fincev uspešen. Najbolj nevarno je sovjetsko prodiranje proti Botniškemu zalivu, kjer so prodrle sovjetske čete najdalje. Vse pa kaže, da se je tudi tu sovjetsko prodiranje ustavilo. Končno prodirajo sovjetske čete še s severa ter so tu že skoraj prišle do norveške meje. Zasedle so tudi rudnik niklja, ki so ga pa Finci zažgali in razstrelili, da je vsako izkoriščanje rudnika za precej časa izključeno.

Tridnevna bitka med Finci in sovjetskimi četami na severu Ladoškega jezera se je končala s popolno zmago Fincev, ki so prišli sovjetskim četam na hrbet in jih presenetili z ognjem. Izgube sovjetskih čet so bile zato izredno velike. Tudi na srednji fronti so dosegli Finci velike uspehe, dočim so se morali na severni fronti nekaj umakniti.

Finci se še nadalje hrabro upirajo sovjetski premoči. Samo na severu so dosegle sovjetske čete manjše uspehe. Izgube sovjetske vojske so velike. Finci poročajo, da so uničili že 130 tankov. Leningrad je prenapolnjen z ranjenici. Samo v bitki pri Taipu so baje imeli sovjeti 10.000 ranjencev in mrtvih, prav toliko vojakov pa je bilo ujetih.

Predsednik finske republike je izdal proglas na vse narode sveta, v katerem se zahvaljuje za dokaze simpatij. Toda samo simpatije finskega narodu ne pomagajo, temveč potrebuje tudi vojaško pomoč. Ministrski predsednik Chamberlain je odpotoval na letalu v Francijo ter obiskal angleške vojske na fronti. Kakor pravi poročilo, je odpotoval brez svojega dežnika.

Denarstvo

Tečaji padajo še nadalje

Tečaji vrednostnih papirjev na naši borzi padajo še nadalje. Vendar pa so nekateri borzijanci optimistični in pričakujejo, da se bo do proti koncu leta tečaji dvignili. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke:

	8. 12.	15. 12.
2 1/2% vojna škoda	424'50	419'—
7% investicijsko	98'50	97'50
4% agrarne	52'—	52'—
6% begluške	76'50	75'—
6% gozdne	69'—	65'—
6% dalmatinske agr.	68'57	67'—
7% Blair	87'50	86'50
8% Blair	93'50	92'50
7% Seligman	99'—	100'—
7% stabilizacijsko	94'50	95'—

Rentabilnost državnih vrednostnih papirjev se je s tem povečala, ter se obrestujejo 6% gozdne obveznice že po 9'23 %, 4% agrarne po 7'70, 2 1/2% vojna škoda po 5'97 % itd.

Delnice Narodne banke so bile v začetku tedna po 7.600, na koncu pa po 7.850 din.

Angleški funt je bil na koncu tedna po 216'42, dolar po 55'—.

Klirinške marke ves teden po 14'30 din.

Ves devizni promet je znašal 51,9 milijona din.

Iz upravnega sveta Jadransko-podunavske banke je izstopil Stevan Karamata.

Pri pogajanjih z Madžarsko Narodno banko je bil dosežen sporazum o olajšanju obojestranskega prenosa kapitala.

Devizni promet na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden 19'26 milijona dinarjev.

Izdan je bil pravilnik o izplačilu izseljenkih vlog na podlagi nedavno izdane uredbe. Izplačale se bodo vloge izseljencev pri Banki in štedionici za Primorje na Sušaku (13 milijonov din), pri Hrv. seljaški zadrugi banki v Zagrebu (35 milijonov din), pri I. lički štedionici v Gospiću (25), pri Beograjski ujedineni banki (2), Slavenski banki v Zagrebu (3'4) in pri Srbski prometni banki (1 milijon din). Na vloge izseljencev pri nekdanji Ljubljanski posojilnici pa se je čisto pozabilo.

Dražba kožuhovine v Ljubljani

Kakor vsako leto, bo tudi 22. januarja 1940., to je prvi ponedeljek po sv. Neži, v prostorih Ljubljanskega velesejma dražba kožuhovine vseh vrst divjadi. Naša država je uspešna v svojih prizadevanjih, da ohrani svojo nevtralnost. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. Po naših pridelkih ne povprašujejo samo vojake, se države, ampak tudi druge, nevtralne, ker si ne morejo več zagotoviti dovozov iz čezmorskih držav. To velja tudi za kožuhovino, ki so jo čezmorske države v ogromnih količinah dobavljale Nemčiji, Italiji, Angliji, Franciji, Švici, Belgiji, Holandski, Danski in Norveški. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerne vnove. Treba je izkoristiti ugodni položaj, dokler ne bodo organizirani dovozi iz čezmorskih dežel, kajti potem nam bodo zopet uspešno konkurirale čezmorske države, proti katerim imamo edino orožje v kliringih, ki so se sedaj dobro izkazali, ker usmerjajo trgovino evropskih držav v veliki meri na našo državo. Kdor ima kožuhovino, naj jo pošlje v komisijo lovsko-prodajni organizaciji »Divja koža«, Ljubljana — Velesejem. Seveda pa mora biti blago res prvovrstno, ker slabo pripravljene kože samo kvarijo ceno tudi dobri kožuhovini.

Manjše hiše za upokojece, delavce itd. na Brdu pri Viču, v Kosezah, Novem mestu, na Bledu, v Križah pri Trzinu, v Malem vrhu pri Škofljici in na Rakeku prodaja po zmerni ceni Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

Obilica denarja in pomanjkanje kredita

Krafek tedenski pregled

Skoraj v vseh nevtralnih državah se opažajo v gospodarskem življenju tendence, ki si ostro medsebojno nasprotujejo. To velja tudi za naše razmere. Tako opazimo na eni strani obilico denarja, na drugi pa pomanjkanje kredita. Kapital beži iz produktivnih investicij ter se zateka v mobilne vrednote kakor zlato, dragulje, valute, zaloge blaga itd. Deloma se nakupujejo tudi nepremičnine, kar ima enako za posledico, da manjka v gospodarstvu denarja. Tako nastaja situacija, da ni mogoče pri vsej obilici denarja dobiti kredita. Denarni zavodi so prisiljeni, da imajo velikanske vsote mrtvega denarja v svojih tresorih, da morejo ustreči svojim vlagateljem, če bi se ti zopet enkrat navalili nanje. Likvidnost denarnih zavodov je velika, zato pa ni nikakih novih poslov.

Mednarodni devizni trg

Na mednarodnem deviznem trgu so pretekli teden narasli tečaji deviz Pariz, Bruselj, London in Berlin, kakor je razvidno iz naslednjih tečajev na curiški borzi:

	9. XII.	16. XII.
Pariz	9'875	9'985
London	17'44	17'525
New York	446'—	446'—
Bruselj	73'65	73'95
Amsterdam	236'70	236'70
Berlin	178'50	178'62

Na njunorški borzi se še nadalje likvidirajo ameriški vrednostni papirji, ki so last Francozov in Angležev. Na dan se izvrši teh likvidacij že za 3 milijone dolarjev. Da bi se ta posel razvijal uspešneje, se govori o ustanovitvi posebne družbe, ki naj izvršuje likvidacijo teh papirjev.

Na svetovnem trgu s surovinami

traja še nadalje hausse za žitarice in tekstilne surovine, zlasti za bombaž. Decembrska pšenica v Chicagu je skočila od 97 % na 103 %, v Buenos Airesu pa od 7'05 na 7'75. Pri bombažu je januarsko blago naraslo od 10'54 na 11'09, še 15. avgusta pa je bila cena 8'47. Posebno zanimivo pa je to, da se je cena tako dvignila, čeprav je bila državna premija najprej znižana na polovico, potem pa še dvakrat. Dosedaj se je prodalo iz Amerike 6'2 milijona bal, od katerih pa se je moglo izvoziti samo 3 milijone bal. Ostalo blago čaka še na izvoz. Po računu ameriških izvoznikov je letošnja žetev bombaža popolnoma likvidirana in bo ves ostanek v višini 12 milijonov bal potreben za domačo ameriško proizvodnjo.

Draginja in zvišanje plač

V preteklem tednu so se tudi povsod v državi začele živahne akcije za zvišanje plač nameščenec. Mnogo podjetij je tudi že plače zvišalo. Kakor vedno, tako pa se opaža tudi sedaj, da zvišanje plač ne more prinese nameščenec pravega uspeha, ker rastejo cene hitreje kakor pa plače. Boj proti draginji samo s policijskimi odredbami ne more imeti uspeha. Vzroki draginje so številni in proti objektivnim razlogom draginje je treba nastopiti z drugimi sredstvi, ko le s policijskimi. Vojna zahteva ne samo od vojskujočih se držav, temveč tudi od nevtralnih, da prilagode svoje gospodarstvo novim zahtevam in potrebam. Treba je več delati, več proizvajati in več varčevati ter z obilico blaga zatreti draginjo. Treba pa rešiti tudi veliki problem, da zvišanje plač ne bo povzročilo inflacije. Sedanji čas postavlja velikanske probleme, ki se morejo rešiti le

s sodelovanjem države z vodilnimi zasebnimi gospodarskimi ljudmi.

Razmere na trgu s kovinami

Ker sedaj nima Evropa borze za kovine, se pripravljajo sedaj ustanovitev takšne borze v Bruslju. Dokler pa še ni borze, služi kot merilo za konjunkturo njunorška borza.

Blokada je povzročila v U. S. A. posebno povpraševanje po kovinah zaradi intenzivne gradnje novih ladij. Tako je bilo 1. oktobra letos v gradnji ladij za 1.045.000 ton, lani v istem času pa le 448 tisoč ton.

Glede bakra se opaža na trgu

pomirjenje, ker se je proizvodnja povečala.

Na trgu kositra je iznenadilo povečanje kvote za prvo četrtletje 1940. na 120 %, ker je bila še pred enim tednom določena na 100 %. Zaloge v Londonu padajo še nadalje in znašajo v Londonu samo še 3800 ton.

Na ameriškem trgu s svincom je tendenca še nadalje stalna. Ker je Nemčija izpadla kot kupec svinca v Angliji, bo šel v bodoče angleški svinec v U. S. A., kar bo verjetno vplivalo na znižanje njegovih cen. Ni pa izključeno niti to, da se cene zvišajo, ker so se ameriške zaloge svinca znižale od 95.600 ton na 72.400 ton. Ta zaloga pa komaj krije mesečno potrošnjo v U. S. A.

Uredba o omejitvi motornega prometa

Trgovinski in finančni minister sta izdala naredbo št. 2 o omejitvi prometa z motornimi vozili. Nova naredba stopi danes v ponedeljek v veljavo in se glasi:

Cl. 1. Poleg omejitev, predvidenih v naredbi z dne 27. novembra 1939. pod točko 3. št. 47.862 se prepoveduje do nadaljnjega:

1. Uporaba zasebnih potniških avtomobilov in motociklov v medkrajnem prometu, ki gre vzporedno z železniško ali avtobusno progo. Kot vzporeden se smatra promet, ki kot izhodni ter kot končni kraj vožnje veže kraje, ki leže ob železniški ali avtobusni progi ter gre prevoz večinoma skozi kraje, ki so do 15 km daleč od železniške oz. avtobusne proge. Ta prepoved ne velja za taksi-avtomobile.

2. Uporaba zasebnih avtomobilov in motociklov v krajevem prometu od 21. zvečer ter do 7. zjutraj. Uporaba potniških vozil podjetij se sme začeti ob 6. zjutraj in sme trajati do 21. in pol zvečer. Taksi-avtomobili in avtobusi ne podleže tej prepovedi. Prav tako ne velja ta prepoved za avtomobile zdravnikov, veterinarjev in sanitetnega osebja pri izvrševanju njih službe. Kot krajevni promet se smatra promet v rajonu občine ter v razdalji do 15 kilometrov izven območja občine.

3. Uporaba zasebnih potniških avtomobilov in motociklov na prvi in drugi dan katoliškega in pravoslavnega božiča in na praznike, ko so obratovalnice po določilih uredbe o odpiranju in zapiranju trg. in obrtniških obratov z dne 16. aprila 1929. oz. banskih naredb, izdanih na podlagi te naredbe, zaprte ves dan.

4. Uporaba potniških avtomobilov in avtobusov v svrhu prirejanja izletniških voženj tudi po podjetjih, ki imajo za to zakonsko dovoljenje.

Cl. 2. Izjemo od uporabe potniških avtomobilov in motociklov, ki je določena po tej naredbi in naredbi z dne 27. novembra 1939., more dovoliti samo ministrstvo za trgovino in industrijo (oddelek za notranjo trgovino), če to zahtevajo javni interesi ali posebno utemeljeni razlogi. Za izdajanje dovoljenja je potreben predlog urada, ustanove ali osebe, v katerem interesu naj se izjema dovoli.

Uporaba avtomobila pri izvrševanju poklica zdravnika in sanitetnega osebja se dovoljuje v sobotah od 14. do ponedeljka do 8. ure samo in edino za osebno uporabo dotičnih oseb pri izvrševanju poklica. Te osebe smejo uporabljati proti legitimaciji svoje avtomobile samo za prevoz od stanovanja oz. od ordinacije do hiše,

sanatorija ali bolnišnice, da obiščejo paciente oz. za prevoz bolnikov. Uporaba vozila za prevoz drugih potnikov je brez izjeme prepovedana. Ta pravica pa ne velja za zdravnike, ki ne izvajajo zdravniške prakse in za zobne zdravnike, ki so vezani pretežno na ordinacije.

V prepovedanem času smejo uporabljati svoje avtomobile v neobhodno potrebnem številu tudi ustanove za zavarovanje delavcev zaradi hitre zdravniške pomoči. S temi vozili se smejo prevažati samo zdravniki do bolnišnice ali bolniki do ambulant ali bolnišnice.

Veterinarji smejo v navedenem času uporabljati vozila edino za osebno prevoz do kraja, kjer opravljajo svoj poklic.

Električna podjetja (centrale) smejo tudi v prepovedanem času uporabljati neobhodno potrebne potniške avtomobile, če jih uporabljajo izključno za posebno potrebno nadzorstvo ali za majno popravilo daljnovodov, transformatorskih postaj ter drugih električnih naprav.

Cl. 3. Kot promet, vzporeden z železnico ali ladijsko progo v razdalji razdalji nad 30 km od sedeža obrata v smislu Cl. 3. naredbe z 27. novembra 1939. se smatra promet tovornih avtomobilov na razdaljah med kraji, ki so zvezani z železnico, bodisi da so ti kraji ob sami železnici, bodisi da se nahajajo na razdalji, manjši od 15 km od kraja na progi. V dnu, če je katera proga vzporedna z železniško progo, odloča ministrstvo za trgovino in industrijo.

Prepovedi ne podleži prevoz elektrotehničnega materiala, ki ga prevažajo električna podjetja (centrale) zaradi popravila daljnovodov, transformatorskih postaj in drugih naprav.

Ministrstvo za trgovino in industrijo more dovoliti izjemo od prepovedi v primeru, kadar je promet s tovornimi avtomobili v javnem interesu, kadar se mora hitro prevoziti določeno blago zaradi nevarnosti, da se pokvari ali kadar prevozno podjetje dokaže, da ni možnosti, da bi se opravil prevoz z železnico ali če so za to posebno utemeljeni razlogi.

Cl. 4. Od dneva uveljavljanja te uredbe se mora ustaviti do nadaljnjega izdajanje dovoljenj za izvrševanje taksi-obračev ko tudi dovoljenj za reden prevoz potnikov, prevažanje potnikov z motornimi vozili na progah, za katere so bila izdana takšna dovoljenja.

Če razmere v posameznih banovinah dovoljujejo, da se na posameznih progah reducira število voz v avtobusnem prometu, more ban reducirati število voz na do-

tični progi z ozirom na stvarne potrebe prometa na dotični progi. O svojem odloku obvešča ban ministra za trgovino in industrijo, ki more po zaslišanju posvetovalnega odbora za avtobusni promet izdati odlok revidirati.

Cl. 5. Vsako potniško motorno vozilo, ki je v prometu v prepovedanem času po določbah naredbe z 27. novembra 1939. in te naredbe, pa tudi taksi-avtomobili, morajo imeti na zaščitnem steklu objavo, da je uporaba voza dovoljena. To objavo izdaja upravna oblast prve stopnje.

Potniška vozila državnih in samoupravnih teles imajo belo, vozila za zasebno uporabo modro in vozila za javno uporabo rdečo objavo.

Taksi-avtomobili si morajo oskrbeti najkasneje do 31. januarja 1940. poleg registriranih števil še posebno tablico z označbo sedeža obrata.

Cl. 6. Omejitve te naredbe se ne nanašajo na uporabo tehničnega goriva, ki služi v proizvodnji kot surovina ali kot pomožno sredstvo same proizvodnje.

Da bi se mogli lastniki podjetij redno oskrbovati z njim potrebnimi količinami tekočih goriv, morajo svojo potrebo prijaviti v smislu Cl. 4. naredbe z dne 27. novembra 1939.

Cl. 7. O izjemah, ki jih predvideva ta naredba sklepa poseben odbor, ki se bo ustanovil v ministrstvu za trgovino in industrijo (oddelek za notranjo trgovino). V tem odboru so po en zastopnik trgovinskega, finančnega, vojnega, prometnega in notranjega ministrstva. Odbor je sklepčen, če so navzoči najmanj trije člani.

Dobave - licitacije

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 20. decembra ponudbe za dobavo pločevinastih sodov, do 23. decembra za dobavo škarij, dlet za les, sekir, svedrov, glodal, pil, brusov, klavir, ključev in ščetk, do 28. decembra za dobavo železnih verig, do dne 30. decembra za dobavo meril, mikrometra itd.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 20. decembra ponudbe za dobavo jelovega jamskega stavbnega lesa, kožnih jermen, pogonskih jermen; do 27. decembra za dobavo električnega materiala, pragov za kretnice, zakovic, žic, hrastovih pragov, ventilov za reduciranje, sternit-plošč, gipsa in lima.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 22. decembra ponudbe za dobavo kavčuka, azbestnih pokričev; do 26. decembra za dobavo električnega kuharstva, čevljarstvo lepilo, nožev za kabel, jeklenih pocinkanih gublji-žic, cevi, lopat, posod za barve, zaščitnih stekel, mrež, kositra, salmijskega, kablov, bencinskih lamp; do 28. decembra za dobavo pump, vijakov, mikrometrov, mikroskopa, svedrov za les.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda sprejema do 20. decembra ponudbe za dobavo metalnih ščetk. Pri isti upravi se vrše naslednje

licitacije:

22. decembra za dobavo smirka na platnu, razne gasilске opreme, raznih strojev; dne 23. decembra bo ofertna licitacija za dobavo konstrukcijskega jekla; dne 2. januarja pa za prodajo enega konvertorja.

Pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu bo dne 15. januarja ofertna licitacija za dobavo jamskega lesa, dne 16. januarja pa za dobavo kablov.

Pri Upravi zavoda za izdelavo vojne obleke v Beogradu bodo pisarne licitacije: dne 20. decembra za dobavo konopljenega platna, embalažnega platna iz jute; dne 22. decembra za dobavo pribora za izdelavo planinskih smučarskih čevljev; dne 23. decembra za dobavo naftalina, paradiklorbencola; dne 28. decembra za dobavo mila, amoniakove sode; dne 29. decembra za dobavo volnenih nogavic; dne 30. decembra za dobavo platna, gumijastih čevljev; dne 31. januarja 1940. za dobavo gotove vojaške obleke; 4. januarja za dobavo bombažne obutve, raznega platna in šatorskih kril; dne 5. januarja za dobavo čutar; dne 31. januarja pa se vrši ustna licitacija za prodajo kožnih odpadkov.

Pri Štabu mornarice v Zemunu se vrši ofertna licitacija 15. januarja za dobavo bencola.

Zmaga opozicije pri zborničnih volitvah v Skoplju

Pri nadomestnih volitvah v trg. industrijsko zbornico v Skoplju je zmaga opozicijska lista g. Lazaruja s 666 glasovi proti listi g. Hadži Dragi Patinovića, ki je dobila 364 glasov. Vseh volivcev je bilo 2174. Med izvoljenimi svetniki je tudi Vojin Varošević, predsednik Združenja trgovcev.

Zelo potrebna knjiga

Te dni je izdala kraljevska banska uprava zelo potrebno publikacijo: Splošni pregled dravske banovine.

Knjiga je krajevni repertorij z uradnimi podatki o naši banovini. V njej imamo najprej kratek statistični pregled o površini in prebivalstvu banovine, občin in srezov, o številu hiš in gospodinjstev. Za statističnimi podatki je naveden pregled upravne razdelitve banovine, ki vsebuje popis banske uprave, sreskih načelstev in drugih državnih uradov ter ustanov, podrejenih banski upravi. Upravni razdelitvi sledi vojaška, finančna in sodna razdelitev, vsaka s pregledno razpredelnico o pripadnosti srezov oziroma občin in katastrskih občin k vojnim okrožjem, sodnim okrajem, davčnim upravam, katastrskim upravam in oddelkom finančne kontrole. Dalje imamo tu še cerkveno razdelitev, seznam vseh pošt, železniških postaj, avtobusnih prog ter najvažnejših cest.

V drugem delu knjige imamo sistematski pregled vseh krajev v dravski banovini, razdeljen po občinah in katastrskih občinah, s podatki o številu prebivalstva z navedbo šole, fare, pošte in železniške oziroma avtobusne postaje.

Iz tega kratkega pregleda je razvidno, kako važna je knjiga ne samo za javne urade, ampak za vsakega gospodarstvenika in poslovnega človeka. Knjiga, ki vsebuje 260 strani, se naroča pri ekonomatu kraljevske banske uprave in stane trdo vezana din 120—, broširana pa din 110—.

Zunanja trgovina

Nemci nam ponujajo v odkup svoje trgovske ladje, ki so v italijanskih pristaniščih. Čeprav je jasno, da bi naša trgovinska mornarica zelo potrebovala te ladje ter bi bil odkup teh ladij za nas ugoden tudi iz razloga, ker bi jih mogli plačati s svojim izvozom, vendar najbrže nemške ponudbe ne bomo mogli sprejeti, ker jih za časa vojne ne bi mogli uporabljati. Ti nemški parniki so bili najprej ponujeni Italiji, ki pa je nakup parnikov iz istega razloga odklonila.

Italijanske pristojne oblasti še vedno delajo težave pri dajanju uvoznih dovoljenj za naš trdi les, kakor poroča »Jug. Kurir«. Korendence zato pripominja, naj naše oblasti opozore italijanske na moredo neprijetne posledice tega postopanja, da bi namreč naši izvozniki mehkega lesa znižali svoj izvoz v Italijo.

Bolgarska vlada je imenovala trgovinsko delegacijo, ki bo ta teden odpotovala v Moskvo zaradi sklenitve nove trgovinske pogodbe med Bolgarsko in Sovjetsko Rusijo.

Bolgarska je letos zelo povečala izvoz svojega vina v Nemčijo. Vsem je izvozila Bolgarska 19 milijonov litrov, od česar je šlo v Nemčijo 5 milijonov litrov.

Madžarsko-bolgarska gospodarska in trgovska družba se je ustanovila v Budapešti, da se razvijejo boljši trgovinski odnosi med Madžarsko in Bolgarsko.

Francija bo uvozila iz Turčije 10.000 ton rožin, 5000 ton fig in 4000 ton lešnikov-kikeriki.

»Alfa Romeo«, znano italijansko podjetje za proizvodnjo avtomobilov in letal, je povečalo svojo delniško glavnico od 30 na 240 milijonov lir.

Italijanska rudarska proizvodnja se je po italijanskih podatkih znatno zvišala, zlasti v Sardiniji. Tako se je povečala proizvodnja kostra v Sardiniji za 33%, anti-mona pa za 21,7%. Tudi proizvodnja manganove rude se je povečala.

Ljubljana gradi delavske stanovanjske hiše

48 novih cenjenih stanovanj

Bežigraske del Ljubljane je proslavil v soboto popoldne otvoritev novega otroškega zavetišča in dveh velikih stanovanjskih hiš, ki jih je sezidala mestna občina iz trimilijonskega posojila Borze dela. Poleg župana dr. Adlešiča, zastopnikov oblasti in župnije ter časnika-jev se je zbrala pri otvoritvi množica ljudi, predvsem stanovalcev iz novih in starih hiš bežigraske delavske kolonije, staršev z otroki in šolskih otrok. Izmed ostalih udeležencev moramo omeniti gen. tajnika Zveze industrije dr. Golio in zastopnika Združenja trgovcev g. I. Lukiča. Otroci so pod vodstvom g. učitelja Venturinija poživili prireditve s prav lepo zapetimi pesmicami, da je bilo zavetišče kot otroški dom res že ta dan izročeno mladini v popolno last. Blagoslovitveni obred je opravil stolni župnik kanonik dr. Klinar, ki so se mu otroci po dveh svojih zastopnikih lepo zahvalili iz izbrano besedo in cvetjem.

V imenu ljubljanske občine je otvoril kolonijo g. župan dr. Adlešič z daljšim govorom. Navajal je razloge za široki načrt, s katerim želi mestno poglavarstvo ljubljansko zboljšati življenjske razmere siromašnejših in najsiromašnejših slojev, zlasti pa prispevati k temu, da dobe cenejša stanovanja tiste rodbine, ki imajo otroke in ki se jih žal mnogi hišni gospodarji načelno branijo.

Mestna občina je v okviru svoje socialne akcije ustanovila in opremila že več ogrevalnic in prenočišč, med njimi največje zavetišče v stari cukrarni, kjer je bilo prvo leto razdeljenih 100 tisoč brezplačnih kosil in večerj in kjer je skromno pa vzorno delujoče otroško zavetišče. Po šolah ustanavlja občina šolske kuhinje. V 17 takih kuhinjah dobiva že zdaj vsak dan do 1000 otrok brezplačno dober zajtrk. Povečana je tudi skrb za dojenčke in za rejence. Prirejajo se počitniške kolonije in obdaro-vanja za božič. Več se skrbi tudi za vaje in dijak. Letos bo v mladinske namene porabljen vsota dosegla 3.180.000 dinarjev, s katero bi se mogli sezidati še dve takšni hiši, kot jih je letos dobila

kolonija. Otroških zavetišč je medtem poleg treh starih nastalo še pet večjih in bolj opremljenih. Najlepši dar otrokom je pa dom te kolonije sredi obširnega vrta, ki je obdan od štirih velikih hiš.

Hiše za mala stanovanja in za male ljudi

Mestna občina ima že nad 100 stanovanjskih hiš, v katerih biva 870 družin s 4200 člani. Resor upravlja g. u. polk. Andrejka. Mnogo stanovanj slabše vrste je morala občina opustiti, da uredi bolj zdrava, v večjih hišah pa so stanovanja za naše razmere sploh tako draga, da mali ljudje dejansko niso imeli nič koristi od njih, nakar smo tudi v našem listu že dostikrat opozarjali.

Pozdraviti moramo zato sklep občinskega vodstva, da mora grad-bena akcija priskrbeti do zime čedna in zdrava stanovanja delav-skim in nižjenameneškim rodbi-nam, zlasti še zalo, ker je komisi-ja ugotovila v malih ljubljanskih stanovanjih strahovito bedo, zane-marjenost in nešteto pomanjklji-vosti, ki so že močno ogrožale zdravje vsega mesta. Po tem pre-gledu se je ugotovilo, da nujno po-trebujemo vsaj 250 malih stano-vanj. Z novima hišama v Bežigra-du smo priskrbeli 48 takšnih stano-vanj. V vsakem stanovanju je poleg prostorne kuhinje po ena soba. Kopalnice so skupne za po-dve stanovanji, ostale pritekline so tudi lepo urejene, posebno ko-risten pa bo prostorni in svetli otroški dom z veliko kopalnico in igriščem. Stranke so se vselile že 3. decembra. V imenu staršev se je zahvalil občini g. Kraljič.

Gospod župan je izrekel prisr-čno zahvalo vsem sodelavcem akci-je, posebej še svetniku g. J. Von-čini, ki je kot predsednik Borze dela omogočil gradbeno posojilo 6 milijonov din, in pa ing. arh. Borisu Kobetu, ki je napravil načr-te in nadzoroval gradnjo. Po proslavi in blagoslovitvi hiš so udeleženci čestitali g. županu za lepe uspehe te akcije, s katero bi naše mesto lahko še vsestransko mnogo pridobilo.

Nova podjetja ob Pohorju

Hutterieva elektrarna ob Lobnici — Tovarna umetne svile v Rušah

Ze lani smo pisali o tem, da se bavi mariborski tekstilni industrijec Josip Hutter z mislijo zgraditi na Pohorju veliko elektrarno, ki naj bi dajala tok za njegovo pod-jetje v Melju. Tok visoke napetosti naj bi se dovajal po kablu v Ma-ribor in potem v tovarno. Povod za ta načrt je bil baže v glavnem ta, da je falksa elektrarna včasih preobremenjena in da nima vedno dovolj energije na razpolago, ka-že pa, da to ni bil glavni vzrok za projekt.

Tekom mesecev se strokovnjaki dobro pregledali in premerili te-ren. Izkazalo se je, da ne kaže za-jeziti vseh potokov na Pohorju, ki naj bi dajali kakih 10.000 konj-skih sil energije, ker jih je več takih, ki imajo le po nekaj me-secev na leto dovolj vode, sicer pa so na pol suhi. Načrt so temeljito predelali in vzeli vanj le štiri ve-like potoke, ki imajo na leto naj-manj devet mesecev zadostno množino vode. Videli so, da je bolje, imeti manj vode na razpo-lago, zato pa stalno. S tega vidika je bil izdelan nov načrt, ki je bil te dni predložen banski upravi, ki je že storila potrebne korake in pozvala prebivalstvo v bližini, naj

uvleži morebitne pomisleke pro-ti izvedbi projekta.

Kakor smo izvedeli, gre v glavnem za zajezitev potoka Lobnice in treh pritokov v višini nad 600 metrov nad Dravo. Gre torej za visokotlačno napravo, ki predvi-deva manj vode ob visokem pad-cu, dočim ima Fala mnogo vode ob nizkem padcu. Zato prihajajo tu v poštev popolnoma drugačne turbine z velikim številom obra-tov. Nekako pri Bajgotu se bo zgradila dolinska pregrada, ki bo zajela vso vodo in spremenila ozko sotesko v jezerce. Od tu gre cevovod nizdol do vodnega stolpa, potem pa deloma pod zemljo, delo-ma po skalovju do elektrarne pri Rušah, kjer bodo montirani trije turbogeneratorji z maksimalnim učinkom po približno 1000 ki-lovatov. Pri srednjem vodostaju bo imela hidrocentrala devet me-secev na leto povprečni učinek 2800 do 2900 konjskih sil. Ves ce-vovod bo dolg nekaj nad 6000 me-trov, razlika med zbiralnikom (vi-sokodolinsko pregrado) na Pohor-ju in elektrarno pa bo znašala 635 metrov. Padec bo torej naj-višji v Sloveniji.

Ker služi Lobnica kmetom tudi

za drvo, ki bo poslej odpadla, se poleg cevovoda zgradi posebna drča za splavljanje lesa v dolino. Na Pohorju je nekaj žag, ki jim bo elektrarna odvzela vodo. Te žage dobe v zameno elektriko od no-vega podjetja, ki bo odvišni tok tudi sicer oddajalo interesentom v okolici.

Energija nove centrale je v glavnem zamišljena za pogon stro-jev v novi tvornici umetne svile, ki jo bo tvrdka Hutter in drug postavila v Rušah ob vnožju Po-horja. To podjetje ima že delj ča-sa v načrtu tako tovarno, ker sta Pohorje in sosednji Kozjak izred-no bogata na lesu, ki se pa spričo slabega izvoza da le deloma spravi-ti v denar. Tvrdka bo od kme-tov kupovala les in ga v tovarni predelala v celulozo in potem v umetno svilo. To polfabrikat se bo nato v Mariboru predelal v razne svilene tkanine in po po-trebi tudi izvažal. Saj ima tvrdka Hutter že več mesecev v načrtu izvoz svilnenih izdelkov v orient, kjer se ti izdelki dobro prodajo, toda le v velikih partijah.

Pri gradbi elektrarne in tvor-nice bo zaposlenih mnogo delav-cev, kar bo znatno omililo brez-poselnost. V tvornici umetne svile bo vsekakor stalno zaposlenih več sto delavcev. Zaslužili bodo tudi kmetje, ki bodo tovarni prodajali svoj les. Stroški bodo precej veliki. Izvedba bo zahtevala več let, ker bosta gradba pregrade pri zbi-ralniku in polaganje cevovoda ze-lo zamudna. Ker trenutno iz ino-zemstva ni mogoče dobiti visoko-tlačnih cevi za dovajanje vode od zbiralnika oziroma vodnega stolpa do elektrarne, bo tvrdka dala cevi napraviti doma, ki bodo na ta način tudi cenejše. Računati je s tem, da se bo, ako ne nastopijo nepredvidene zapreke, z delom začelo že prihodnje leto.

Doma in po svetu

Dva velika kulturna jubileja je proslavil v soboto in nedeljo slo-venski narod: 20letnico ustanovitve ljubljanske univerze in 100letnico Muzejskega društva. Prva proslava je bila tudi združena s slovesno promocijo dr. Korošca za častnega doktorja prava. Obe proslavi sta dokazali, da se slovenski narod zaveda pomena svojih kulturnih institucij. Proslave 20letnice uni-verze so se udeležili tudi zastop-niki kralja, vlade, ministri dr. Su-tej, inž. Beslic in dr. Krek, za-grebske in beogradske univerze. S posebnim navdušenjem so po-zdravili zborovalci govor ministra dr. Šuteja, da je slovensko vseuč-lišče steber vseh naporov za ohranitev slovenske individualnosti.

Z redom sv. Save II. stopnje je bilo odlikovano Muzejsko društvo, z redom Jugoslovanske krone III. stopnje pa dr. Kos in dr. Mal.

»Koroški Slovenec« piše o govo-ricah, češ da se bodo morali pre-seliti tudi koroški Slovenci. List pravi, da je ta vest popolnoma neresnična in brez vsake podlage. Kdor širi take govorice zasluži, da pride pod kazenski zakon.

Ministrski svet je izdal uredbu o spremembi zakona o zaščiti jav-ne varnosti. Po novi uredbi smejo policijske oblasti odrediti osebam, ki motijo mir in red, bivanje v drugem kraju.

Novi angleški poslanik na naš-tem dvoru Ronald Campbell je iz-ročil v svečani avdienci knezu-naměstniku Pavlu svoja poverljiva pisma.

Pod predsedstvom vojnega mini-stra je bilo v Beogradu zborovanje vseh poveljnikov armij, poveljni-kov mornarice in letalstva ter viš-jih vojaških oficirjev.

Predsednik državnega sveta dr. Sagadin je bil upokojen.

Zvišana telefonska pristojbina je dala samo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani poštni upravi na mesec en milijon dinarjev več dohodkov. Seveda pa je treba od tega odšteti izdatke za nabavo števec.

Zagrebsko radijsko postajo je prevzela država in plačala zanjo do-seďanjim lastnikom 1.900.000 din.

Tvornica vagonov v Slav. Brodu se pogaja s prometnim ministr-stvom o dobavi 30 lokomotiv in 300 vagonov. Če bo dobila tovarna to-naročilo, bo mogla obratovati v polnem obsegu in bi dobilo veliko delavcev zopet delo.

Prvo električno centralo pod zemljo gradi mežiška svinčena rud-niška družba. Dosedaj je dobival rudnik električni tok iz Velenja.

Bogata ležišča molibdenove rude v okolici Vranja, ki se potrebuje za izdelavo jekla, bodo začeli izkori-šćati Nemci.

Mešanica bencina bo odslej se-stavljena takole (v oklepajih prej-šnji odstotki): bencina 78,8 (79,4), špirta 20 (20) in metilalkohola 1,2 (0,6) %.

Pri otoku Borneo je nasel na plitvino jugoslovanski 8700tonski parnik »Vidovdan«, ki je last »Ju-goslovenskega Lloyd«. Vsi člani posadke so zdravi.

V Albaniji je bil odprt ženski za-vod, v katerem bo 300 gojenk iz Tirane in 140 iz ostale Albanije.

Nemška križarka »Admiral von Spee« je morala po prihodu v Montevideo izkrcati angleške ofi-cirje in mornarje potopljenih an-gleških trgovskih ladij. Skupno je izkrcala križarka 6 kapitanov, 9 strojnikov, 25 oficirjev in 21 mor-narjev. Iz seznama potopljenih la-dij na križarki se vidi, da je kri-žarka »Admiral von Spee« potopila 9 angleških trgovskih ladij.

Pred pristanišče Montevideo so prišle nove angleške bojne ladje ter tudi velika francoska križarka »Dunquerque«, da takoj napadejo nemško križarko, čim bi ta zapu-stila pristanišče. Urugvajska vlada je dovolila nemški križarki, da ostane v pristanišču 72 ur in da popravi nastalo škodo. Ladja je preveč poškodovana, da bi mogla sama popraviti vse poškodbe.

Nemška križarka »Admiral von Spee« je odplula v nedeljo ob 19.05 zvečer iz Montevidea proti Buenos Airesu. Pluje zelo počasi in v ame-riških teritorialnih vodah. Očev-do-no bo skušala priti v Buenos Aires, kjer bo ostala še nekaj dni.

Nemška druga križarka »Admiral Scheer« hiti v spremstvu več manj-ših ladij križarki »Admiral von Spee« na pomoč. Zato tudi skuša nemška križarka »Admiral von Spee« zavle-či odločitev. Pa tudi Angleži so menda s tem zadovoljni ter skušajo privabiti nemške ladje, da bi z enim udarcem uničili vse nem-ške vojne ladje, ki operirajo v Atlantskem oceanu.

Angleška letala so začela redno vsak dan večkrat napadati nemška letalska oporišča na Severnem morju, ker so ugotovili, da pola-gajo magnetične mine nemška le-tala. S temi napadi hočejo Angleži preprečiti, da bi mogla nemška le-tala izvršiti svojo nalogo. V petek je prišlo med 9 angleškimi in več nemškimi letali do boja ter so bila v boju sestreljena 4 nemška in 3 angleška letala. Nemci poročajo, da so sestrelili 10 angleških letal.

Nemški listi poročajo, da so se pojavile v industrijskih okrajih zapadne Nemčije krušne karte, ki so jih metala francoska in angle-ška letala. Te karte so seveda po-narejene. Vsak, kdor bi uporabil te karte, bo strogo kaznovan.

V Parizu je bila svečano otvor-jena poljska kratkovalovna radij-ska postaja.

Svicaarska vlada je sklenila mobi-lizacijo vseh brezposelnih od 19. do 50. leta. Mobilizirani bodo po ugod-nih pogojih zaposleni pri vojaških delih.

Angleži poročajo, da so izgubili Nemci od začetka vojne 39 trgov-skih ladij s skupno 188.000 tonami.

Okrožni urad za zavarova-nje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostav-ljeni plačilni nalogi zapadli v pla-čilo. Prispevki morajo biti porav-nani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan-cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad iz-vršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Ze v 24 urah

itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrat-nike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.